

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n muuttamisesta (HE 59/2023 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta (StVM 9/2023 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön rahoituksen riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin rahoituksen muuttamiseksi, jos rahoitusmalli vaarantaa korkeakouluopiskelijoiden riittävien terveystieteiden palvelujen saatavuuden.
2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää ja valmistelelee tarvittavat lainsäädäntömuutokset, jotta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö voi vastaanottaa lahjoituksia niiden vaikuttamatta säätiön perusrahoitukseen.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) 32 §,
muutetaan 2 §:n 3 momentti, 2 ja 3 luku, 24 §:n 2 momentti, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 2 momentti, 29 §, 31 §:n otsikko ja 4 ja 5 momentti sekä
lisätään 3 §:ään uusi 2 momentti, 24 §:ään uusi 3 ja 4 momentti ja lakiin uusi 34 a § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 30/2023 vp

2 §

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoon oikeudet

Oikeus käyttää opiskeluterveydenhuollon palveluja jatkuu sen lukukauden loppuun asti, jolle opiskelija on ilmoittautunut läsnä olevaksi.

3 §

Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon sisällöstä säädetään lisäksi terveydenhuoltolain 23 §:n nojalla annetuissa säännöksissä.

2 luku

Opiskeluterveydenhuollon rahoittaminen

14 §

Opiskeluterveydenhuollon rahoitusmalli

Opiskeluterveydenhuollon rahoituksessa hyväksyttävistä kustannuksista ovat opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuvat tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset ottaen huomioon laatua, vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevat Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuullaan asettamat tavoitteet.

Opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävät kokonaiskustannukset muodostuvat opiskelijalle annettavien opiskeluterveydenhuollon palvelujen opiskelijakohtaisesta hyväksyttävästä kustannuksesta kerrottuna läsnä olevaksi ilmoittautuneiden korkeakouluopiskelijoiden määrällä.

Opiskeluterveydenhuollon kokonaiskustannuksen rahoitus koostuu kansallisesta rahoitusosuudesta sekä Kansaneläkelaitoksen rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 20 a §:n perusteella maksamista valtion korvauksista.

Kansallinen rahoitusosuus koostuu valtion Kansaneläkelaitokselle maksamasta opiskeluterveydenhuollon rahoitusosuudesta sekä opiskelijoiden Kansaneläkelaitokselle maksamista 25 §:ssä tarkoitetuista terveydenhoitomaksuista. Tavoitteena on, että valtion varoista katetaan 77 prosenttia ja opiskelijoilta perittäville terveydenhoitomaksuilla 23 prosenttia opiskeluterveydenhuollon kansallisesta rahoitusosuudesta.

Eduskunta päättää vuosittain hyväksyttävästä opiskeluterveydenhuollon kansallisesta rahoitusosuudesta ja valtion rahoitusosuudesta valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Valtio korvaa Kansaneläkelaitokselle tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintakulut siten kuin Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisesti säädetään.

Eduskunnan vastaus EV 30/2023 vp

15 §

Sosiaali- ja terveysministeriön arvio hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista ja niiden rahoituksesta

Sosiaali- ja terveysministeriö laatii vuosittain arvion 14 §:ssä tarkoitetuista opiskeluterveydenhuollon hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista sekä niiden rahoituksesta. Arvio perustuu opiskeluterveydenhuollon palvelujen tarpeeseen, saatavuuteen, taloudellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Arviossa otetaan huomioon palvelujen saatavuuden toteutunut kehitys ja saatavuuden mahdolliset ongelmat sekä kustannustason muutos.

Sosiaali- ja terveysministeriön laatima arvio perustuu:

- 1) 19 §:ssä tarkoitettuun Kansaneläkelaitoksen selvitykseen, 20 §:ssä tarkoitettuun Kansaneläkelaitoksen arvioon sekä mahdollisesti toimitettuihin muihin selvityksiin ja arvioihin;
- 2) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen keräämään opiskeluterveydenhuoltoa koskevaan tietoon; sekä
- 3) muihin kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin käytettävissä oleviin korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon tilaa koskeviin selvityksiin ja tietoihin.

Hyväksyttävien kokonaiskustannusten arviossa on edellä säädetystä poiketen otettava huomioon opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamista koskeva muutos, joka johtuu laista tai asetuksesta taikka toimintaympäristön olennaisesta muutoksesta.

Arviossa hyväksyttäviä kokonaiskustannuksia korotetaan vuosittain kuitenkin enintään työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

16 §

Opiskeluterveydenhuollon lisärahoitus ennakoimattomissa tilanteissa toimintavuoden aikana

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, valtio vastaa siitä, että Kansaneläkelaitoksen käytettävissä on korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon riittävä rahoitus, jos se on välttämätöntä opiskeluterveydenhuollon palvelujen saatavuuden turvaamiseksi äkillisestä tai ennakoimattomasta syystä johtuen.

17 §

Valtion rahoitusosuuden ennakon suorittaminen Kansaneläkelaitokselle

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle tämän lain nojalla järjestettävän opiskeluterveydenhuollon valtion rahoitusosuuden ennakon neljässä erässä vuoden aikana.

Kansaneläkelaitoksen on kymmenen pankkipäivää ennen erän maksupäivää ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle valtion maksuerän suuruus.

Eduskunnan vastaus EV 30/2023 vp

18 §

Lopullisten rahoitusosuuksien vahvistaminen

Kansaneläkelaitos vahvistaa opiskeluterveydenhuollon lopulliset valtion ja opiskelijoiden terveydenhoitomaksun rahoitusosuudet Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tili- ja toimintakauden päätyttyä.

Jos opiskelijoiden terveydenhoitomaksujen tuotto ei jonakin vuonna kata kokonaan 23:a prosenttia opiskeluterveydenhuollon kansallisesta rahoitusosuudesta, puuttuva osuus rahoitetaan valtion varoista. Jos opiskelijoiden terveydenhoitomaksujen tuotto on jonakin vuonna enemmän kuin 23 prosenttia kansallisesta rahoitusosuudesta, ylittävää osuutta ei palauteta opiskelijoille.

Valtion rahoitusosuuden ali- tai ylijäämä huomioidaan rahoitusosuuksien vahvistamisen jälkeen maksettavassa kuluvan vuoden ennakkoerässä.

19 §

Kansaneläkelaitoksen selvitys opiskeluterveydenhuollon rahoituksesta ja toiminnasta

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön edellisenä vuonna tuottaman terveydenhuoltolain 17 §:ssä tarkoitetun opiskeluterveydenhuollon laadusta, saatavuudesta, saavutettavuudesta ja palvelujen toteutumisesta, kokonaiskustannuksista ja lopullisista rahoitusosuuksista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä selvityksen sisällöstä.

20 §

Kansaneläkelaitoksen arvio opiskeluterveydenhuollon kokonaiskustannuksista ja niiden rahoituksesta

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio opiskeluterveydenhuollon seuraavan vuoden kokonaiskustannuksista, kansallisesta rahoitusosuudesta ja terveydenhoitomaksun suuruudesta.

Arvio perustuu opiskeluterveydenhuollon palvelujen tarpeeseen, saatavuuteen, taloudellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Arviossa otetaan huomioon palvelujen saatavuuden toteutunut kehitys ja saatavuuden mahdolliset ongelmat sekä kustannustason muutos. Lisäksi arviossa otetaan huomioon toimintaympäristön olennaiset muutokset.

Arviota määrittäessään Kansaneläkelaitos ottaa huomioon arvioidut opiskeluterveydenhuollon käyttökustannukset ja perustamiskustannukset sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön hallintokustannuksista sen osan, joka kohdistuu tämän lain mukaiseen toimintaan.

Eduskunnan vastaus EV 30/2023 vp

3 luku

Opiskeluterveydenhuollon kustannusten korvaaminen

21 §

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle suoritettava ennakko

Kansaneläkelaitos maksaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon kansallisen rahoitusosuuden ennakkoa palvelujen tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Ennakko sisältää valtion osuuden ennakon sekä kertyneen terveydenhoitomaksun tuoton.

Kansaneläkelaitos suorittaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle ennakon neljässä erässä vuoden aikana.

22 §

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle suoritettava lopullinen korvaus

Kansaneläkelaitos tarkastaa opiskeluterveydenhuollon tuottamisesta aiheutuneet kokonaiskustannukset ja toiminnalle asetettujen laatua, vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevien tavoitteiden toteutumisen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tili- ja toimintakauden päätyttyä.

Kansaneläkelaitos vahvistaa opiskeluterveydenhuollon tuottamisesta aiheutuneet kokonaiskustannukset sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksettavan edellisen vuoden opiskeluterveydenhuollon lopullisen korvauksen. Kansaneläkelaitos vähentää vahvistamistaan kokonaiskustannuksista Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 a §:n perusteella maksetut korvaukset sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön saamat muut tuotot. Lopullinen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön saama korvaus voi olla enintään opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruinen vähennettynä edellä mainituilla korvauksilla ja tuotoilla.

Jos Kansaneläkelaitos havaitsee 1 momentin mukaista tarkastusta suorittaessaan, että Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle on maksettu liikaa ennakkoa, se tekee päätöksen liikaa maksetun ennakon (*ylijäämä*) palauttamisesta. Jos tarkastuksen perusteella Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöllä on oikeus ennakkoa suurempaan korvaukseen (*alijäämä*), Kansaneläkelaitos maksaa ennakon ja lopullisen rahoitusosuuden erotuksen. Rahoituksen yli- tai alijäämä huomioidaan kansallisen rahoituksen vahvistamisen jälkeen maksettavassa ennakkoerässä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rahoituksen toteuttamisesta.

23 §

Takaisinperintä

Jos Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö on käyttänyt opiskeluterveydenhuollon kustannusten kattamiseen tarkoitettua rahoitusta muuhun kuin tämän lain mukaiseen toimintaan, Kansaneläkelaitos tekee päätöksen takaisinperinnästä.

Eduskunnan vastaus EV 30/2023 vp

Takaisinperintä voidaan ottaa huomioon seuraavissa Kansaneläkelaitoksen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksamissa ennakoiden maksuerissä.

24 §

Terveydenhoitomaksun maksuvelvollisuus

Jos opiskelija ilmoittautuu läsnä olevaksi opiskelijaksi kevätlukukaudelle viimeistään tammikuun 31 päivänä, maksu on suoritettava viimeistään maaliskuun 15 päivänä. Jos opiskelija ilmoittautuu läsnä olevaksi opiskelijaksi kevätlukukaudelle tammikuun 31 päivän jälkeen, maksu on suoritettava viimeistään 31 päivänä heinäkuuta.

Jos opiskelija ilmoittautuu läsnä olevaksi opiskelijaksi syyslukukaudelle viimeistään syyskuun 30 päivänä, maksu on suoritettava viimeistään marraskuun 15 päivänä. Jos opiskelija ilmoittautuu läsnä olevaksi opiskelijaksi syyslukukaudelle syyskuun 30 päivän jälkeen, maksu on suoritettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta.

Jos sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 883/2004 tai kansainvälisessä sopimuksessa on tästä luvusta poikkeavia säännöksiä tai määräyksiä, niitä sovelletaan tämän luvun asemasta.

25 §

Terveydenhoitomaksun suuruus

Terveydenhoitomaksun suuruus määritellään siten, että terveydenhoitomaksun tuotolla kateetaan 14 §:ssä tarkoitettu opiskelijoiden rahoitusosuus kansallisesta rahoituksesta. Terveydenhoitomaksu on saman suuruinen kaikille opiskelijoille, jotka ovat maksuvelvollisia.

27 §

Terveydenhoitomaksun periminen ja viivästymismaksu

Jos opiskelija ei maksa terveydenhoitomaksua määräajassa, Kansaneläkelaitoksen on lähetettävä opiskelijalle maksumuistutus. Korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksu ja viivästymismaksu ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä ja vanhentumisesta säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Vanhentuminen lasketaan maksun 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädetystä erääntymisestä.

29 §

Potilastietojen rekisterinpito

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö on luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta an-

Eduskunnan vastaus EV 30/2023 vp

netussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) tarkoitettu rekisterinpitäjä sen tuottamisvastuulle kuuluvassa toiminnassa syntyneille terveydenhuollon potilasasiakirjoille.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa rekisterinpitäjänä toimii kuitenkin Kansaneläkelaitos.

31 §

Kansaneläkelaitoksen oikeus saada tietoja

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäynnösten estämättä ja korvauksetta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöltä järjestämänsä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon saatavuuden, saavutettavuuden, laadun, vaikuttavuuden, taloudellisuuden, tuottavuuden ja jatkuvan kehityksen seuraamiseksi ja arvioimiseksi tarvitsemiaan tietoja. Nämä tiedot eivät saa sisältää henkilötietoja.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus tarkastaa säätiön kirjanpito ja suorittaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toimintaan ja tiloihin kohdistuva arviointi ennalta ilmoitettuna ajankohtana. Kansaneläkelaitoksen oikeus saada 4 momentissa tarkoitettuja tietoja koskee myös Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön muilta palveluntuottajilta hankkimia tässä laissa tarkoitettuja palveluja.

34 a §

Päätöksen tiedoksianto

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antaman päätöksen tiedoksiannossa noudatetaan, mitä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 20 a §:ssä säädetään etuuspäätöksen tiedoksiannosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 425/2021, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 30/2023 vp

12 d §

Sosiaaliturvan yleisrahasto

Sosiaaliturvan yleisrahastosta maksetaan muut kuin 12 b ja 12 c §:ssä tarkoitetut Kansaneläkelaitoksen toimeenpantaviksi säädetyt etuudet sekä niiden toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut. Lisäksi sosiaaliturvan yleisrahastosta maksetaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) 21 §:ssä tarkoitettu ennakko ja 22 §:ssä tarkoitettu lopullinen korvaus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 23.11.2023

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri